

„Stajero“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krole, za pol in četrť leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računí naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnístvo se nahajata v Ptujú, gledališko poslopje št. 3.

Dopisi dobrodosli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 18.

V Ptujú v nedeljo dne 3. maja 1908.

IX. letnik.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Nabirajte jubilejne marke!

Kakor znano so izdane v proslavo cesarjevega jubileja posebne poštne marke. Mi prosimo, da nam pošljete naše somišljeniki že rabljene poštne znamke. Za veliko število teh znamk dobimo gotovo svoto denarja, ki se bode porabila v napredne šolske namene. Nabirajte torej jubilejske marke in pošljite jih uredništvu „Stajerca“.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Prvaška doslednost.

„Nemec“, „ponemčevanje“, „nemčurstvo“ in „germanizacija“ — to so strašila, skaterimi okínajo prvaške stranke papirnaté svoje programe, prazne svoje govore in slamnate sklepe ter medene obljube... Človek bi res že mislil, da ne bode slovenski kmetič več besedice svojega materinega jezika razumel, ako gre v Ptuj ali Celje ali Maribor in kupi tam pri nemškemu trgovcu za dva groša blaga. Tujec bi moral misliti, da so štajerski in koroški Nemci pravi razbojniki, ki vladajo s puško in bodalom v roki. Kdor pa pozna resnične razmere v spodnjih deželah širne naše domovine, ta se bode tem prvaškim roparskim romanom le smejal. Kdor ima čute zdrave, ta bode tudi odločno povedal, da je jamranje in javkanje o nemški nevarnosti edino — pesek v oči tistim vbojim na duhu, katerim je Bog baje nebeško kraljestvo določil.

Ne, — mi in z nami tisočeri poštenih, kmetških slovenskih in obrtniških slovenskih Štajercov in Korošcev se smeji bajkam o „nemški nevarnosti“ in je prepričan, da je prvaštvo vseh barv in vseh strank edini in največji sovražnik slovenskega ljudstva. Prvaštvo je podobno mežu, ki je kradel in ki beži po cesti ter vpíje: Držite tata!...

Kajti — ako bi imeli prvaški kolovodje Nemca in nemštvo res za najvišjega svojega sovraga, potem bi mu tudi na vsakem polju dosledno nasprotovali in izpodgrebli njegov vpliv. V tem oziru pa doživimo z vsakim dnevom nove, vedno čudovitejšé dogodke. Pred kratkem šele smo čitali v klerikalnem „Miru“, da je črna gospodarska zadruga v Velikovem naravnost odvisna od Nemcev, da ima svoje kupce večinoma, ja skoraj izključno med Nemci. Torej: tisti ljudje, ki izdajajo „Mir“, ki pljujejo vsak dan ogenj in žveplo na napredne Nemce, priznajo javno sami, da bi morala njih gospodarska zadruga poginiti brez nemštva. Takih slučajev je brez števila! Saj je znano, da podpira nemško-farško „Píjevo društvo“ veliko prvaških listev. Istotako je znano, da je protektor klerikalne „Mohorjeve družbe“ nemški škof. Znano je tudi, da so prvaško-zagriženi ljubljanski klerikalci šele pred par tedni na štaciji v Ljubljani dunajskega župana Nemca dr. Luegerja navdušeno pozdravljali in slavili...

En slučaj pa je v tem oziru posebno znamenit. Ljubljanski občinski očetje so pač vzori

prvaške zagriženosti in nobene prilike ne zamudijo, da bi ne udrihali po Nemcih. — po tistih Nemcih seveda, ki so razvili kranjsko deželo, olepšali Ljubljano in ki plačujejo še danes največji del davka na Kranjskem. Ta prvaška zagriženost ni nič čudnega za ljubljanske občinske očete. Na čelu jim stoji vendar bivši agent Hribar, katerega je hotel celo srbski revolverkralj Peterček odlikovati s svojim redom. Človek bi si torej mislil, da se bode ti veliki „iblanski“ Slovani obrnili v stran, kadar jim pride kak Nemec blizo. Ali kdor to misli, ne pozna prvaške. Oni sovražijo Nemca le tedaj, kadar ta od njih kos pravice zahteva; kadar jim pa prinese denarja, takrat so ti dosledni možakarji ponižni in prijazni kot graščinski lakaji. To se je vidilo že leta 1895. ob priliki ljubljanskega potresa. Takrat se ni branil Hribarjev tabor tisočakov nemške podpore, takrat so znali ti gospodje svoj „danke“ prav lepo povedati. Pa tudi zdaj potanejo prijazni, kadar čutijo nemški denar. Ustanovili so si valed tega nekako „društvo za promet tujcev“. In za hrbotom ljubljanskih Nemcev pričeli so fehtariti po Nemškem, da naj Nemci v državi obiščejo belo mesto „Boltatovega Pepeta“ in „Žaneta iz Iblane“... Res so prišli te dni nemški člani nemškega mornarskega društva iz Bavorskega v Ljubljano in so pustili tam precej nemških markov, za katere so imeli edino dvomljivi užitek, da je Hribar zaklical bavorskemu kralju svoj „hoch“...

Hoch Hribar, hoch die Pervaken... Ako se prvaki bratijo z Nemci, potem to nič ni hudega; — ako pa kupi slovenski kmet za dva groša blaga pri naprednemu trgovcu, potem je „narodni izdajalec“... Hoch Hribar, hoch die Pervaken... Ako vzame slovenski kmetič iz nemške šparkase pod najugodnejšimi pogoji posojilo, potem ga oblijejo po prvaških listih z gnojnico obrekovanja; ako pa grabijo prvaki nemške marke skupaj, potem to ni nič hudega... Hoch die Pervaken... Ako prisili kmet svojega otroka, da se uči nemščine, potem ni to lepo, potem se smatra to za „ponemčevanje“; — ako pa vpíje „veliki Slovan“ Hribar bavorski kraljevi družini „živio“, je to lepo in dopustno, — ker se gre za denar... In doslednost? Prijatelj, ne išči poštene doslednosti v prvaških strankah! Niti po dnevu s svetilko je ne najdeš! Prvaška politika se ne ravna po načelih, temveč po dobičku za prvaški žep...

Odvračajo ljudstvo od nemštva, ker se bojíjo, da bi postalo ljudstvo deležno dobička, ki bi se pridobil iz dobrega razmerja med obema narodoma. In v interesu prvaštva je, da ostane slovensko ljudstvo revno, — kajti revno ljudstvo je neumno in le neumnemu ljudstvu se zamore jarem tlačanstva na tilnik posaditi!

Politični pregled.

Pred polomom? Danes stopi državna zbornica skupaj in resni političarji so v velikih skrbéh. Med početnicami se je politični položaj grozno poojstril. Značilna je v tem oziru že zadeva Wahrmond. Profesor Wahrmond v Inomestu namreč izdal knjižico, s katero se kleri-

kalni fanatiki ne strinjajo, vkljub temu da ima n. p. katoliški prelat Scheicher v marsičem skoraj iste pojme in nazore. Ali klerikalci hočejo pokazati svoj vpliv in zahtevajo, da se Wahrmonda odpokliče iz službe. Dokler so stavili to zahtevo le mali kaplani, ni bila posebno važna. Ali včeraj je stopila gosposka zbornica skupaj in tudi sivi plemenitaški člani te stare „rumpelkamre“ so isto zahtevali. Na Avtrijtsem se mora enkrat odločiti, je-li stoji ta država v kaki klerikalstva in je obdana s kitajskim zidom, — ali pa čutimo tudi na Avstrijskem duh naprednega razvitka. Ali — ali! Še važnejše in naravnost usodepolnega pomena pa je narodnostni spor na Češkem. Mali češki narod je znal tekóm let z neko nedoseženo impertinenco in kričavostjo preprečiti vsako gospodarsko delo cele avstrijske države. Za vsakega češkega vratarja ali cestnega pometada v Pragi je nastala že „politična kriza“, se je postavilo vso gospodarsko delo in povzročilo vladanje protustavnega § 14... Češka predznost je tudi zdaj naredila veliko nevarnost, ki zna voditi do razpusta državne zbornice. Zaradi uradnikov se gre! Avstrija stoji pred polomom — zaradi uradnikov. Res, lepe razmere!

Cesarjev jubilej. Ob priliki 60-letnice cesarjevega vladovanja priredilo se bode na Dunaju velike slavnosti. Slavnostni obhod, katerega se bode i cesar udeležil, se vrši 12. junija.

Cesar je potrdil postavbo glede določb o razdelitvi skupnih zemljišč ter ureditvi uprave in rabe skupnih zemljišč, kakor tudi postavbo za varstvo koristne ptice, kakor jih je sklenil koroški deželni zbor.

Novi namestnik v Galiciji. Namesto umorjenega grofa Potockega je bil imenovan dr. Mihajl Bobrznynski za galiskega namestnika. Bobrznynski je znan kot nazadnjak in Rusini ga sovražijo istotako kakor prejšnjega namestnika. Prišlo bode pač do hudih dogodkov.

Veleizdajalci! V Peterwardeinu so zaprli bivšega kadeta, Srba Ivana Mirkovič. V gostilni je ta fant nagovarjal oficirje in vojake srbske narodnosti, da naj bi se v slučaju vojske med Avstrijo in Srbijo na stran Srbije postavili. Veleizdajalec pride pred sodišče. In s temi ljudmi se družije naši prvaki!

Krvava Rusija. V prvih 2 mesecih tega leta je bilo obsojenih na Ruskem 507 oseb na smrt; pomilostilo se je 198 eseb. Na večletno ječo zaradi političnih pregreškov je bilo obsojenih 1184 oseb, med njimi 13 poslancev prve dume na 11 let. In potem se ti krvniki čudijo, ako se brani ljudstvo z bombami!

Dopisi.

Sv. Barbara v Halozah. Dragi čitatelji „Stajerca!“ Prisiljen sem, Vam poročati o delovanju našega g. župnika Vogrina. Mi farani smo vedno pričakovali, da se ne bo v politiko vmešaval. Evo dokaz! Ko je bil na Jož-fovo shod kmečke zveze, je dež. poslanec Pišek imel govor v šnopsariji vdove Korenjak, kjer so dotični poslalski žganje srkali. Tedaj se je izrazil, da „ja maurja paura u kep držati, in petičije pošauljat na poslaunca“. Več peticij bode, ložje si

bodo poslanci zadnjo stran života osnažili, saj drugo itak ne dosežejo. Potem je Potnik imel govor in omenil: „Za pristaupanta u kmaučka zvausa sau vauta dan jau tau zvausa na katanlikau pandlauga kaur ja taud pauslaunenc. dr. Kaurausauc zraun“. Potem je spuhlanski Brendič omenil kot predsednik, da bi se naj pri sv. Barbari takoj osnoval odbor kmečke zveze za Leskovec in Zavrič, ter je pri tem vprašal g. Vogrina, naj on imenuje predsednika, podprednika in tajnika. Kot predsednika je takoj imenoval Kolkja Andraža crkv. ključarja v Slatini, kateri ima več čudnih reči na vesti kot predstojnik prejšnjih let. Za Zavrič Budigam podpredsednik, mislimo, da ne bo hotel te časti sprejeti; in tajnik za Leskovec kaplan Jakov Rabuza. Ko so pa poslušalci slišali, da še hočejo denarje imeti za vstop, so takoj vsi popihali iz zganjarne. G. župnik, Vas opozarjamo in vam svetujemo, da se drugokrat na prižnici drugače obnašate in politiko pri miru pustite kot „knez ekscelencen haložanski“, drugače se vam zna tako prigraditi kakor v bližnjih Višnicah in na Cvetlinu na Hrvaškem. Vi kot dušni pastir bi mogli znati, da se ne spodobi na kanceliju imenovati, od katerega „duha“ je ženska navdahnjena; glejte da se še kaj takega ne bo zgodilo, kakor se je Vašemu predniku, da sta pri eni kuharici kar dva na svet prišla... Izvrsten poslušalec.

Kalobje. Dragi nam spoštovani učitelj „Stajerc“! Ze davno nameravalo naznanilo o redu v tukajšni hribovski fari in občini Kalobje! Če se ravno že po starem reče, hribovski „berovničari“ nič ne dene, pa vender le še nismo tako bedasti farani in občani, da ne bi vedeli kaj je red, in kako bi moral biti uravnavan, ter izvrstno katoliško peljan. Od časa odhoda župnika Aloiza Kreft, ni bilo več za našo faro župnika po naši volji. Skoro vsaki hoče in mora svoj nos v politične zadeve poriniti, tako da brez njega ne bi občinski odbor ne mogel celo nič reševati. Pri tem pa je celi nered, farani in občani ne vemo, kdo bi bil viši gospod. Dolgo je že res od vseh svetnikov 1907. pa bodi Bogu pritoženo, da še ni prepozno omeniti, da ker je naša fara blizu in daleč znana romarska cerkev, ker so v starih časih ob romarskih dneh „vbo-gaine“ krajcarje merili. V sedajšnjih časih jih še pa ni šteti kaj, stari umrli župnik Pečnik so zaukazali, občini kupiti na mirodvor (pokopališče) železne vrata za zaklepat; ja prav je bilo. G. župniku Kostanjevec pa so tiste železne vrata za nič, njegova živina se sme celo leto v tem za mrtve posvečenem kraju pasti in grobove umrlih onesnažiti; je to župnijski red? Koliko je prišlo iz danih far romarjev na dan vseh svetnikov in dušni dan in so se pogovarjali, kakšni je red župnije v Kalobji. Župniku je to deveta briga, torej vprašamo mi farani Stajerca, pod katero oblast spada res, red vzdrževati pokopališča! Drugi veliki nered pa je pri županstvu. Res, imeli smo pri občini Kalobje že mnogo let izvrstne že priletne občinske odbornike, kateri so kaj vedeli, in mnogo veljali, brez vsakega župnika, pa je bil red. Danes pa ni nobenega reda, ker je farški nos zraven. V cerkvi na prižnici, namesto navka božjega besede, (šinfanje); tu ni nobene ženske, same babe, ali je mlada ali stara, baba je. Ravno tako je pri občinski uradnji; tudi tu največji nered. Imeli smo res od 1. januarja 1881. do sedajnega časa, stare može in starega izvrstnega pisanja, pa bil je popolen in zanesljiv red, sedaj pa ga ni več. Ni ga imela Kalobška občina uradnika, ne mladega, ne starega, čez en četrto stoletja, kakor je bil to Fr. Dobovišek, pa ga tudi nikdar več ne bo. Kdo je kriv, da je siromak bil prisiljen, službo pustiti? Krivo je za starca premala mesečna plača za življenje, komaj 18 kron, in zraven pa še občinskega sluga opravke brezplačno opravljati in tlako delati. Moral je res star in siten biti in službo pustiti sam, a tem da je prosil za malo zvišanje mesečne plače; odbil je gosp. župnik prvi, župan drugi, in en odbornik tretji, a tem da en hlapec mora teško delat, pa ima komaj 80 K na leto plače. Ali je to red? Več prihodnjič! Več pametnih občanov.

Iz Verhel pri Prihovi. Na Prihovi smo imeli misijon. Dragi „Stajerc“, kaj si ti trpel v istem času, ni za popisati! Na prižnici in v spovednici so vsakega prašali, kaj da bere? Ako se je

reklo da Stajerca, spralot, to je že bilo greh. Ropotalo se je, da je ta časopis brezveren, obrekljiv in kaj še vse; so ga hoteli kar na smrt obsoditi; obenem so agitirali za „krščanske“ časopise tako zvane krekikalne cunje „Sl. gospodarja“ i t. d. Marijina družba — se je začela tudi snovat. Gospod župnik Karl je pri krščanskem nanku dejal da mesca manjka se bode vidilo, kje je cvetje in kje je smetje. No, kaj si vendar ta mož ne dovoli. Mi že danes vemo, da je v klerikalni hiši smetje, pri nas pa, ki napredujemo, cvetje...

Iz Radincev gornjeradgonskega okraja. Na železniškem vlaku kateri vozi po progi Ljutomer-Spelfeld je v zadnjem času v pomoč nastavljen konduktor, kateri baje nove slovenščine ni popolnoma zmožen. Nas ki se po tej progi večkrat vozimo, to malo skrbi, temanj ker so vsi železniški uslužbenci bodisi konduktarji ali drugi uradniki prijazni in pesteržljivi gospodje. Popolnoma nam nasprotni misli pa je obče poznani kaplan Francišek Stuhec od Sv. Jurja na Ščavnici, kateri je o omenjenem konduktarju najbrž po svojih trabantih izvohal. Stuhec je navadno, ko je svoje pohlevne prošnje peljal v Maribor ali ko se je šel zdraviti v Gradec ali na Dunaj, stopil v Bučevcih ali pa v Radencih na železni vlak, kakor to storijo tudi druge stranke od sv. Jurja katere z vlakom potujejo. Dne 31. sušča t. l. pa je ta gospodek enkrat izjemo pri svojih navadnih potih napravil. S svojimi dolgi nogami prekoračil je blatna pota čez Murški vrh ter stopil na mali postaji Hrašče in Mota na železniški vlak. To storil je Stuhec samo radi tega, ker je mislil, da le tako edino mu bo mogoče slovenščine nezmožnega konduktarja, od katerega bo v svoji horvatski slovenščini zahteval „vozni list“ spraviti v zadrego in da bo potem lahko te neizmerne uspehe risal po časnikih, naznanil tudi generalu Korošcu in da bo zadnji o tej veliki krivici celo v državnem zboru govoril — kar bo nam kmetom najmanj polovico vseh plačil zmanjšalo. — Stuhcu pa zopet dobro jesensko zbirco prikrbalo —?

„Človek obrača, Bog pa obrne“ je stari pregovor. Na ta pregovor se bo zmislil gotovo tudi kaplan Stuhec, kdaj mu bo na pamet prišlo kako je s svojimi lepimi šolniki zastoj mešal blato čez Murški vrh, ker se je od njega skovan načrt popolnoma ponesrečil. Omenjeni konduktor je namreč mož na svojem mestu, on ve svojih službenih predpisov in se kot taki od mlečozobnega kaplančeta ne da spraviti nikakor v zadrego. Ko je Stuhec svojo željo razodel, poskušal je konduktor naj bi mu drugi potovalci tega čast. gospoda razložili oziroma tolačili. Ker tega Stuhec, kateri je edino stopil na vlak da bi provociral, ni prepustil, se mu je zgodilo, kar je zaslužil, da je namreč na naši postaji (Radenci) moral iz železniškega vlaka izstopiti, z drugimi besedami rečeno, da so ga železniški uradniki dali iz vlaka izkrenčiti. Stuhec je potem milo gledal, kako prijazno se je vlak naprej pomikal, on pa je dobre pol druge ure pota do Radgone zopet moral mater zemljo tlačiti in blato gozati. Da so se temu izvanrednemu izvajanju potovalci in drugi ljudje grozno smejali, nastop železniških uslužbencev pa obče odobrili, mi je skoraj nepotrebno omeniti. — Stuhec! Stuhec! ta dan pa je bil presneto kritičen za tebe; vidi se da se nisi kod hud sovražnik Nemcev seznanil z imenitnim zvezdoznancem in naravoslovcem „Falbom“, kateri vse kritične dneve prvega in drugega reda za celo leto naprej oznanjuje, ker drugače bi gotovo za ta dan izvršitev tvojega načrta opustil. Gospodek, tebi se je najbrž dozdevalo, da se boš s svojim za duhovnika nikakor ne primernim nastopom lovorjave vence zaslužil, pa si se grozno blamiral, ker si se izpostavil zasmehovanju. Po „Slov. Gospodarju“ se hvališ, da sta dve pričujoči ženski troje postopanje odobrili; presneto, to pa je res imenitno, kaj dve ženski potrdita, posebno če se gre za mladega kaplana. V pričo tebe sta mogoče odobrili, ali kaj sedaj govorita in kaj drugi ljudje tudi tvojega stanu o tem govorijo, tega pa ne pišeš. Dalje baje tudi pišeš, da si vložil pritožbo. Joj, če je to res, bo pa huda! Ti in Korošec sta še v stanu, nam južno železnico zapreti. Če ravno tega ne pa saj vse nemške uslužbenec obkruh spraviti in ravnateljstvo južne železnice bo primorano

iti na Hrvaško po druge ljudi. Če to doseže, še zna troj oče kateri je že več let brez zvege posla na hrvaški zemlji, pri južni železnici dobiti kako mastno službo. — Franke tedaj urno na noge, čas je zlato, minuta ki minila, se ne bo več povrnila. Dalje te prašam ti Stuhec, ali bi bil ti kaplan na naši zemlji če ne bi nemški znal? Ali si slišal kdaj kaj besedah rajnega milosti gosp. knoškofofa „Šloška“ kateri ni bil samo uzoren duhovnik, a muč je tudi zvezan na slovenskem obnebnju je pisal: „Koliko jezikov znaš, toliko mož velja! Ali je tvoj nastop, katerega smo omenili v zvezi Kristusovih besed, kateri je večkrat rekel „Moj vam bodi“, „Ljubite se med seboj“, „Bodite krotki in ponižnega srca“. Ali tebe kod duhovnika ne veže tudi dolžnost, se izvan cerkve tudi obnašati, da ne provzročiš sovraštva in pira, ampak da daješ ljudem dobre izglede. Stuhec, zapomni si: velika je troja oseba, ko bi bila tako velika kak je troja domoljub, bi ti lahko luni poljubke dajal in iz neba zvezdal. Če se ti pri Sv. Jurju tako obnašaš, da se ne čudimo če Jarjovčani zares vsaki dan molijo: kaplana Stuhca, reši nas o gospod! posestniki, kateri živimo tik nemške meje, prisiljeni z Nemci občeovati v gospodarskih, v govinskih kakor tudi v obrtniških razmerah, tedaj takega provociranja ne moremo nikoli odobriti, če smo tudi sami zavedni Slovenci našega maternega jezika nikdar nismo in ga s bomo zatajali. Mi smo tudi prisiljeni, da našim otrokom koliko toliko da nemški pot, ker ne vemo po katerem kotu sveta bodo morali krh služiti. Radovedni smo, kaj poteka k temu slučaju višje duhovske in državne oblasti? Če te tako postopanje lahko z mirnim okom opazujejo tedaj smo prepričani, da naših mladih g. kaplanov tudi gospodje v Mariboru bojijo in da višjim krogom ni zato, da bi med sosednimi narodi bila zastopnost in mir.

Kmečka kri iz murskega polja.

Sv. Lenart pri Laškem. Ne čudite se ljudje božji ako zopet kaj slišite iz našega kraja. S je že v tem letu „Slov. Gosp.“ večkrat napeljal svojo modrost, posebno v št. 13. Tam je strašno ginljivi članek, da se človeku hlače tasejo ako ga bere. Naj še tedaj „Stajerc“ mu pokuka v naš kraj, da ne bodejo ljudje mislili da smo Sentlenarčani iz zadnje moke. Kaj je St. Lenart napreduje! Pri nas imamo „Bratstvo“, pa škoda da skoraj nihče za njega ne ve. Da si je ogromno število udov in vsakega pla 1 krono, toraj to ni malenkost! Po ključu se je doglalo, da šteje to „društvo“ do 15 udov. Blagajna je polna — teme! Napaj pa zato nimamo, ker to društvo nima „čitalnice na hrushko pa bi bilo škoda table obešati. Naj bode, samo da je klerikalno in na „klerikalni“ podlagi. Klerikalci smo pa že itak ves nadlogam navajeni, ne škoduje nam pa nič: v slabo vreme, ne nobena psovka, ne obrekovanje ne oblasti, saj nam nimajo kaj vzeti!?!? gremo naprej ne nazaj, bremo pa same tale „cajtenge“ kakoršne nam fajmošter naročajo. že vejo kaj je dobro! Večkrat priporoča „Slov. Gosp.“ nam samo slovenske trgovce in gostilničarje. To so gotovo naš fajmošter pisali, mi kar verujemo in ubogamo našega „gaspuda“ ne bomo več kupovali pri gosp. Hermannu, pri katerem smo do sedaj kupovali skoraj vsi Sentlenarčani sedaj pa se bomo oprijeli gesla: „Svoji k svojim“, ter bomo kupovali le v „narodnih trgovinah“ v katerih si lahko človek poželi kar hoče. Tam se tudi vse po ceni dobi, tako pet kladiv cirva za eden groš. Ali dosti tega! Pogled malo po vprašanih piscah v 13. št. „Slov. Gosp.“ Namreč dopisni stavi vprašanje: Ali nam pomagano s „Stajercem“ za stare dni? — Tudi v tej stvari hočemo ubogati našega „gaspuda“ ter si bomo naročili vsi „Slov. Gosp.“, samo da nam bo pomagano za stare dni! Pravi tudi, da se je neki bralec izrazil: Ko bi še eno leto „Stajerc“ bral, ne bi več molil in v cerkev hodil. E siromače! Saj te poznamo. Ti si se že davno prej naveličal v cerkev hoditi, kakor si „Stajerc“ čital. Pa ako bi ga bil s tako vnanostjo čital, da bi se ti bil v njegovo pisanje tako globoko v srce zarilo, bil bi se iz njega tudi toliko omike naučil da bi nenapal mirnih oseb na cerkvi z besedo: „Abedere Stajerc!“ Ali vprašal bi s kakim mnenjem si ti to izbleknil? Stajerc

ozežet, ali če ti rodna dežela in kraj smrdi in preglavice dela (!) pa beži na Tursko! Dosti za danes! Nasvetujem Vam: ne jezite se preveč, kajti jeza škoduje...

Št. Lenarski lovci. Iz Kremberga. Gospod urednik! Ne mislite si, da bi pri nas bil svet gol z blanjami obiti in bi se nič zanimivega ne našlo. Kaj še smo zanimivi, če cigani iz Ogrskega nas obiskajo. Glavice smo, še viša gospoda na nas pomislili. Sosedu nas zovejo Krempržane. Ne vem ali takaj ne obvelja latinska: nomen-omen. Toraj bi nas brhki Savinčani zvali Kremperže, težki Gorčan pa Krampeže. No-no! Letos saj so si fantje uže 24. sušca po svojem veselicko napravili pri cerkvi: teplo so se kar poprek. Sedaj pa kolomastijo eni marljivo k sodnijam, med tem ko se drugim doma pri peči rane celijo, moralni činitelji pa se jim krohotom smejijo. Čedne gospe si pa vedo pomagati! možu zobe vn pa ne bo mogel gristi, ali pa oko in ne bo vsega videl. Praktično, kaj ne? Mahavci si hočejo isto v posnem, ker takrat bojda bi ne bilo v župniji toliko razkošnih zakoncev in pri sodnijah bi se ne vidile cele rajde Kremprženov, dostikrat več kakor pri spovedm. Duhovitost ljudstva podpira sloviti alkohol. Možaki in ženke, stari, mladi in že tudi otroci ga ravno ne zavrgajo. Prosit činu nekdanjih veselici! Mladenci, mladenke do pol noči na veselici, po polnoči pa? ... Spet eni brez veselice ... Drug dan si videl žene iskajoče svoje moža — samce pa poskuševati ravnotežje po planah in jarkih. Krava enkrat v zelju ... Smo in ostanemo Krempržani. Tu pa tam nas hočejo sosedi prekositi. Bljni Ledničarji so streljali že na veliki petek. Tamošnji mož je ta dan neel na hrbtu v cekaru in v mavhi 10 kil smodnika, a glava mu je tež: prekucne ga, mavha razpoči in smodnik se razsija. Pa kaj? Pobreat ga in v mavho nazaj, ostalo pa še s pripomočjo užigalice ... ali puf! Mož se komaj zaveda v obližnem bukovju, cekar pa visi na grmovju; sedaj si je pa brez vse skrb, le hrbet ga silo zlo srbi. — Ali Krempržani smo naprednjaki, sosedom in še daljnim naprej. Marsikatero društvo za napredek in Bogve kdemu, imamo na papirju. Skoraj bi dobili skoz in skoz zadano stezo; tehnica velika se že v poštev jema. Ali počakaj troško še nekaj. Nekdajni uže pred tisočeri so umili sredstva v mero časa, dneva dela i t. d. Nam ga ni bilo treba čez tekot ducant let. Sedaj pa? Iz zvonika ne bo samo bum ... bum, ampak tudi bim ... bim. Uro dobimo, uro. Ali če staro medel mežnar od kod privleče, ali novo, kedo si zna. Le eno je gotovo, da repetirarca bo, tako kako je ne glešajo niti v samostanu niti v kaki Savinski podružnici manj kapelici na Nemškem. Vsaka dobra reč časa potrebuje. Ravno kakor je bilo pri novih zvonih, kojih celoten glas, ako ravno na tihem v zvonik spravljeni, se je le še brez več tednov razvil. Nerešči so si zaman v to glave trli in se pūtnali. Repetirarca bo — kaj velja. Uže pred ducent leti 500 gl. v Mravlakovi hranilnici, in sedaj petaki še letijo od vseh strani, kajti iz lece se je reklo, da je ura potrebna — potrebna za gospoda kaplana, za ljudi in živino pa tudi. O vrla gorečnost, pa kaj? Niti človek niti živinče premore svojega želodca na klin. Tako so v božičnih praznikih pode se verniki vlačali v mraku od popoldnešne božje službe. Pred včerej je bila v enakem času: 1. Ura dolga pridga, 2. ofer 3. pe je litanije, in 4. Božji blagoslov. Jutrajna pozna božja služba pa tudi še komaj ob 11 uri neha in ni jih malo, kateri imajo domu čez uro. Kedaj je možno skupno obedvati, ali se spet po popoldne v cerkev podati! Alleluja! Nova urica-repetirarca saj za g. kaplana o katerem se splošno govori: Joj otroka, kterega stariš čita „Stajerca“.

Opaeš na Koroškem. Na velikonočni torek je bila napovedana pri nas birma. In res so prešli kmeti in kmetice z otroci od vseh strani, ravnatoko tudi trgovci (lebelterje i t. d.) Ali čakalo je vse celi dopoldan in še popoldan na gospoda knežoškofa zanam, in z jezo v srcu in tudiana jeziku so se morali vrniti brez uspeha proti domu. Res je blo pri nas na ta dan punej smega, ali pa če morejo priti kmeti in otroci od najdaljših planinskih krajev peš k nam, bi gotovo g. knežoškof ki majo dosti konjev in po-

krite vozove še lažje prišle, ali pa saj brzojavili, da bi ne bilo treba čakati do poznega popoldne. Tu se vidi da se ta gospoda vse sme dovoliti.

Zitaravas. (Župnijsko zemljišče.) Dragi „Stajerc“! Kakor sem iz Tvojih člankov mnogokrat izprevidel, veš ti različna zdravila proti marsikteri bolezni, n. pr. potuženosti, nagli jezi, srčni bolečini i t. d. Naš župnik bi jih nemudoma potreboval. Zakaj? No, že dalj časa hodi okoli ves zmučen, s pobešeno glavo, polno britkih skrbi. Kakšnih skrbi? Ja veš, velike skrbi dela našemu vrlému župniku njegovo zemljišče. Dal je bil svoj čas to obširno polje nekemu tukajšnjemu vele — in občespošтовanemu gospodu v najem in otaknil vsako leto lepo svotico 480 K v žep. Ni bilo nobene skrb, ne radi denarja, ne glede obdelovanja zemljinve, kajti denar je dobajal redoma, njive in travniki pa so bile v dobrih rokah. Namesto pa da bi se izkazal župnik svojemu dobremu najemniku hvaležnega je počenjal proti njemu ob volitvah in ob drugih priložnostih gonjo, ki je presegala vse meje. Ni se toraj čuditi, da je pokazal najemnik župniku — figo; prepustil mu je zemljišče na razpolago. Župnik je zgubil svotico, ki jo vsled dobrega gospodarjenja svoje kuharice zelo pogrša. Sam o gospodarstvu toliko razume, kakor krava o pisanju. Primoran je bil dati zemljišča raznim najemnikom za pravo pasjo ceno. Pa iz treh far jih je moral privleči. Niso šli radi, a kaj se boš branil taki sili, kuharica komandira, črnuhi pa pohlevno izvršujejo. Rabota je rabota! A vsako leto jih ne dobi na limanice, kajti kmeti naši imajo z lastnim zemljiščem preobilo opraviti. Gotovo pa bodo tako pametni, da ne bodo zanemarjali lastne grude, temveč le farovško. In naslednik župnikov se bo zahvalil za tak izsesan svet. In to milemu našemu župniku dela sive lase in mu krši spanje. In čeravno bi mu smele biti znane besede svetega pisma, ga vendar opozorjamo na eno: „Kdor seje veter, žel bode vihar“.

Zdaj, ljubi „Stajerc“, povej nam primernege zdravila, da naš župnik spet okreva! Nam se pač tako smili. Več faranov. Opomba stavečevega učbenca: Za politiknoče duhovne ni zdravila. Pijanec ne okreva, dokler mu ne odtegneš pijače. — politiknujoči far pa ne ozdravi, dokler mu se ne prepovi politike. Sicer pa — dajte vde hladne mu, z njo naj glavo si obveže in ostanek — spi je naj!

Škocijan v junski dolini. Ljubi „Stajerc“! Zadnji dopis od 19. aprila pod zaglavjem „Iz Škocijana v junaki dolini“, o gostilniškemu škan-dala gospoda čuvaja Vunček v gostilni gospoda Rabl treba je malo izpolniti in pojasniti. To namreč ni res, da bi moral gosp. Vunček v gostilni prenočiti, ampak res je, da ga je natakarcia njegovega močno nagjenega ti-stega dnu postanega „Ujca“ na njegov dom pri rokah voditi mogla, in da je on še do taiste noči domov prišel. Tudi je on svojo tišto noč dolžnostno službo komaj izvršil in je tudi v „Miru“ zgrevano prošnjo za odpušcanje do svojega razžaljenega sosedu objavil. Klobuk v roke, — to naj bi bili pravi verni kristijani? Mi vero našo, največji zaklad, v časti držimo; ali gosp. Vunček, to postopanje na tiho nedeljo je bilo prav klerikalno.

Iz Nemškega. Prosim te, „Stajerc“, tudi jaz za par vstic. Jaz sem rudar cehe Reinpreussen šacht V. v Mörsu. Tukaj bi nas radi žive požrli, ko bi le mogli; zdaj nas bi radi slovenske rudarje pripustili, zato ko nimajo „liferge“ na „koln“. Delavci ki so jih lansko leto 1907 „birmali“, tišti nočejo zdaj po ceni delati. Zdaj nas pa zmiraj napadajo v časopisih, da smo zadnji tuježelezi za davke plačati. Pa nismo zadnji, smo zmiraj prvi, davka imamo pa to leto 1908 20%. Več. Tako bo vsak rudar plačal 50 mark to je 30 gold.; zdaj bo pa še več narastlo tako da bomo plačali do 80 mark. Prosimo vsi avstrijski rudarji našo državo, naj priskrbi nam v naši očetovski deželi kruha. V avstrijski državi je več rude, kakor tukaj. Ko bi mi toliko plačali doklade na Avstrijskem, kakor tukaj bi ta dežela bolj zmogla postala. Mi plačamo veliko, naprimer: „Krankenkasse na mesec 3 mark, Pensionskasse na mesec 3-50 mark, Invaliden-kasse 90 fenikov, Strafe je pa tudi do 4 do 5 mark, Sterbekasse 80 fenikov. Stanovanje je na

mesec 13 mark 50 fenikov, „koln“ za kurjavo je 7 mark. Zaslužimo pa 5 mark 50 fenikov; vsak mesec naredimo šinto po 24 pa tudi 20, pa še manj. In živež je pa tudi drag; za oženjenega pride po 70—80 mark na mesec, za samca pa 50 do 60 mark. Kaj še pa vai drugi stroški pridejo!

Novice.

Slovenska visoka šola. Naprej, — veduo naprej v močvirje zmešnjave in zmedenosti! To je sveto geso prvaške politike. Nekaj čudnega je na tej politiki in še bolj čudno je, kako se dela to politiko. Pri čaši haložanske kapljice sedi prvak in premišljuje. Kar nakrat vzame svinčnik in popiše kos nedolžnega belega papirja. Potem vihti papir po zraku in vpije: to so svete zahteve slovenskega ljudstva, — ako se te zahteve ne dovolijo, potem napravimo punt in kri bode tekla kakor v klanici ... Svojo „slovensko“ kmetijsko družbo hočejo prvak, ako ravno navadni človek ne more razumeti, kaj ima slovenstvo z umetnimi gnojili, smrkavostjo pri konjih ali ameri-kanskimi trtami opraviti. Zgodovinske krono-vine Koroško in Štajersko hočejo prvak raztrgati in kos teh dežel združiti z Kranjsko, — ako-ravno so te kronovine stoletja obstoječe in bodo ostale, ko ne bode niti sledu prvaške politike več. Na drugi strani hočejo prvak aplah sestav celega našega cesarstva razbiti, — poljubujejo se s arabskimi podaniki revolver-Petra, z črnogor-skimi tatovi ovc in bogve s čem vse še ... In pravijo, da so to „ljudske“, „slovenske“ zahteve. Ali najsmesneje je, kako se borijo prvak za „slovensko univerzo“ ali visoko šolo v Ljubljani. Že pred leti so trdili, da je ta univerza neob-hodno potrebna, da ne odnehajo, dokler je ne dobijo, da mora priti. Ko se jim je potem reklo, da treba najprve ljudsko šolstvo izboljšati, da treba srednih šol, da se mora imeti slovenske knjige in učne pripomočnike, — so prvak z najneumnnejšim obrazom sveta trdili, da vse to že imajo ... Zdaj pa je objavil kaplan Korošec v nekem nemškem (!) listu v Zagrebu članek, v katerem zahteva: 1) da dobi hrvatska visoka šola v Zagrebu i na Avstrijskem vse pravice. 2) da se uresniči v Zagrebu tudi še hrvatsko teh-nično visoko šolo, in 3) da se uresniči v Ljub-ljani „slovenska“ visoka šola, na kateri naj bi bil učni jezik — hrvatski ... Prijeli smo se za glavo, ko smo brali te najnovejše zahteve odre-šenika iz Maribora, modrega Korošca. Nekdo je dejal, da je to le aprilska šala. Ali ne, članek ni bil spisan 1. aprila temveč v Velikinoči. Pr-vič smo proti temu, da bi imela zagrebaka vi-soka šola tudi na Avstrijskem vse pravice. Zagreb spada pod ogrsko krono in s tako dovoljtvijo bi se delalo le avstrijskim študentom konkureneo. Kakor vidimo danes že v vsakem kotu „pemca“, tako da se je že udomačil pregovor, da se pes doli vsede, kadar vidi „pemca“, ker se boji, da bi mu nekam zlezel, — tako bi videli potem povsodi hrvaške uradnike, profesorje, intelligen-tneže. Danes nam priženejo Hrvatji pure, potem pa bi nam na polju duševnem kunkurirali. In mi nimamo vzroka, da bi se za to ogrevali. Istotako stoji stvar s tehniko v Zagrebu. Naj si Hrvatje s svojimi poslanci, svojimi zastopi in svo-jimi denarji sezidajo visokih šol, kolikor hočejo, — nas to nič ne briga in nerazumljivo je, zakaj vtika baje slovenski poslanec Korošec svoj žegnani nos v to hrvatsko zadevo. Najneumnnejša zahteva pa je ona, da se naj uresniči „slovenska“ uni-verza v Ljubljani a hrvatskim učnim jezikom. S tem je dr. Korošec širnemu svetu vso slo-vensko duševno revščino razodel. Torej: slovenščina je preslaba za visoke šole! Slovenski študenti bi se morali najprve hrvatski učiti, da bi smeli vstopiti na visoko šolo v Ljubljani ... Jokajmo se, jokajmo se, slovenski kmetje, da nas naši poslanci pred vsem svetom smešijo in blamirajo ...

Prvaški listi, v prvi vrsti seveda mariborski „Fihpos“ se norčujejo iz dejstva, da je sin ve-leizdajalca Košuta prepovedal „Stajerca“ za ograke dežele. Mi od teh ljudi nismo drugega pričakovali. Kajti prvak so vendar sami v dna svojega srca deželni izdajalci. Saj izjav-ljajo sami, da hočejo zgodovinske kronovine raz-biti, da hočejo ustvariti veliko „jugoslovensko državo“, v kateri naj bi bili združeni Srbi, Slo-